

TEMATRÄFF 1 FAKTABLAD

Vad är våld mot barn och barnmisshandel?

Du som arbetar med barn möter också deras familjer regelbundet. Det ger dig en unik möjlighet att upptäcka och hjälpa barn som far illa. På den här tematräffen får du kunskap om vad våld mot barn innebär för att du lättare ska kunna avgöra när du och din arbetsplats ska agera. Vi använder en definition av våld mot barn som FN:s barnrättskommitté har gjort, eftersom den visar att våld mot barn handlar om så mycket mer än synliga skador.

Våld mot barn är

- alla former av fysiskt och psykiskt våld, skada eller övergrepp
- vanvård eller försummelse
- utnyttjande
- sexuella övergrepp.

I den här definitionen ingår alla våldshandlingar, både de som är avsiktliga och oavsiktliga, och direkt eller indirekt riktade mot barn. Det innebär att barn är utsatta för våld även när de bevittnar/upplever våld exempelvis mot en närstående eller ett syskon.

Uteblivna handlingar kan också vara barnmisshandel. Det kallas för försummelse när barn inte får sina behov tillgodosedda till exempel genom att de inte får tillräcklig tillsyn eller omvårdnad. FN:s definition av våld mot barn omfattar även när barn utövar våld mot andra barn, som vid syskonvåld och mobbning. Hit räknas också barn som skadar sig själva. När det är vuxna som utsätter barn för våld kallas det för barnmisshandel. I den här utbildningen används våld mot barn och barnmisshandel som synonyma begrepp.

En form av barnmisshandel är hedersrelaterat våld och förtryck (HRV). Barn som blir utsatta för HRV blir kontrollerade och begränsade för att vårda sin familj och släkts rykte och heder. Våld mot barn förekommer i alla delar av samhället och förövaren är nästan alltid någon som barnet har en relation till. Den som utsätter ett förskolebarn för våld finns ofta i den närmsta kretsen, eftersom små barn inte har så många relationer utanför familjen, det sociala nätverket och förskolan.

Vad innebär det för ett barn att bli utsatt för våld?

Att bli utsatt för våld under barndomen kan få negativa konsekvenser och innebära en risk för barnets hälsa, välmående och utveckling. Våld kan orsaka mycket stress under lång tid, något som kan påverka hjärnans utveckling och kroppens inflammatoriska system. För barnet kan det innebära

- fysisk och psykisk ohälsa
- sämre sociala relationer
- svårigheter att klara skola och utbildning.

Vissa barn kan också utveckla posttraumatiskt stressyndrom (PTSD) efter svåra händelser. PTSD kan drabba barn efter en svår våldsupplevelse eller efter en lång tid av svårigheter som exempelvis för barn som har levt i krig och konflikter eller barn på flykt. Att växa upp med våld kan också få långvariga konsekvenser i vuxenlivet och leda till problem i kognitiva och sociala färdigheter samt i känslolivet. Det i sin tur ökar risken för

- arbetslöshet och låg inkomst
- kriminalitet
- att själv utöva våld i vuxen ålder
- att bli utsatt för våld även i vuxen ålder
- missbruk och beroenden
- självskadebeteende.

Hur många barn blir utsatta för våld?

I Sverige växer de flesta barn upp utan våld, men samtidigt vet vi att ett antal barn blir utsatta för våld varje dag. Det är svårt att uppskatta hur många barn det handlar om eftersom mörkertalet är stort. Men vi vet att omkring 25 000 misshandelsbrott mot barn anmäls till polisen varje år och att dödligt våld förekommer. Du som pedagog i förskolan har en viktig roll i att förebygga våld genom att upptäcka, bemöta och agera vid minsta misstanke om att ett barn far illa

Var går gränsen mellan bråk och våldshandlingar?

Det finns inget enkelt svar på var gränsen går mellan vad som kan ses som "normalt bråk" och våld mot barn (det vill säga situationer där samhället måste gripa in). Du som pedagog ska inte ta ställning till om ett barn på förskolan är utsatt för våld eller inte. Det är socialtjänst, polis och åklagare som ska avgöra det. Men det är din skyldighet att anmäla till socialtjänsten när du misstänker eller vet om att ett barn far illa.